

Vastaanottaja
Pieksämäen kaupunki
Asiakirjatyyppi
Luontoselvitys
Päivämäärä
12.10.2015

PIEKSÄMÄEN KAUPUNKI

NIKKARILAN

ASEMAKAAVOITETTAVAN ALUEEN

LUONTOSELVITYS

NIKKARILAN ASEMAKAAVOITETTAVAN ALUEEN LUONTOSelvitys

Tarkastus	12.10.2015
Päivämäärä	12.10.2015
Laatija	Tiina Virta
Tarkastaja	Kaisa Mustajärvi, Marketta Hyvärinen
Hyväksyjä	Pekka Häkkinen
Kuvaus	Nikkarilan asemakaavoitettavan alueen luontoselvitys
Viite	1510018673

SISÄLTÖ

1.	Johdanto	1
2.	Alueen sijainti ja kuvaus	1
3.	Alueen luonnonympäristön nykytila	3
3.1	Kasvillisuuskartoitukset	3
3.2	Luontotyytit ja arvokkaat kohteet	3
3.3	Uhanalaiset ja silmälläpidettävät kasvilajit selvitysalueella	6
4.	Liito-oravaselvitys	7
4.1	Liito-oravan uhanalaisuus	7
4.2	Liito-oravan elinympäristöstä	7
4.3	Liito-oravakartoituksen inventointimenetelmä	8
4.4	Liito-oravakartoituksen tulokset	8
4.4.1	Liito-oravalle soveltuvat biotoopit	8
4.4.2	Papanahavainnot	9
4.4.3	Lisääntymis- tai levähdyspaikat	9
4.4.4	Kulkureitit	9
5.	Lepakokartoitus	9
5.1	Lepakoiden suojeluperusteet	9
5.2	Alueella tavattujen lepakoiden ekologiaa	10
5.3	Kartoitusmenetelmä	10
5.4	Tulokset	10
5.4.1	Lepakolajisto ja yksilömäärät	10
5.4.2	Lepakoiden kannalta merkittävät alueet ja kulkureitit	11
5.4.3	Epävarmuudet ja suositukset jatkoseurannalle	13
6.	Yhteenveto kartoituksista ja suositukset maankäytölle	13

1. JOHDANTO

Tämä luontoselvitys liittyy Pieksämäen kaupungin Nikkarilan kaupunginosassa sijaitsevan alueen asemakaavan muutostyöhön. Alueelle tehtiin liito-orava-, kasvillisuus- ja lepakkoselvitykset kevään ja kesän 2015 aikana. Tässä selvityksessä on koottu yhteen selvitysten tulokset ja vaikutukset maankäytölle.

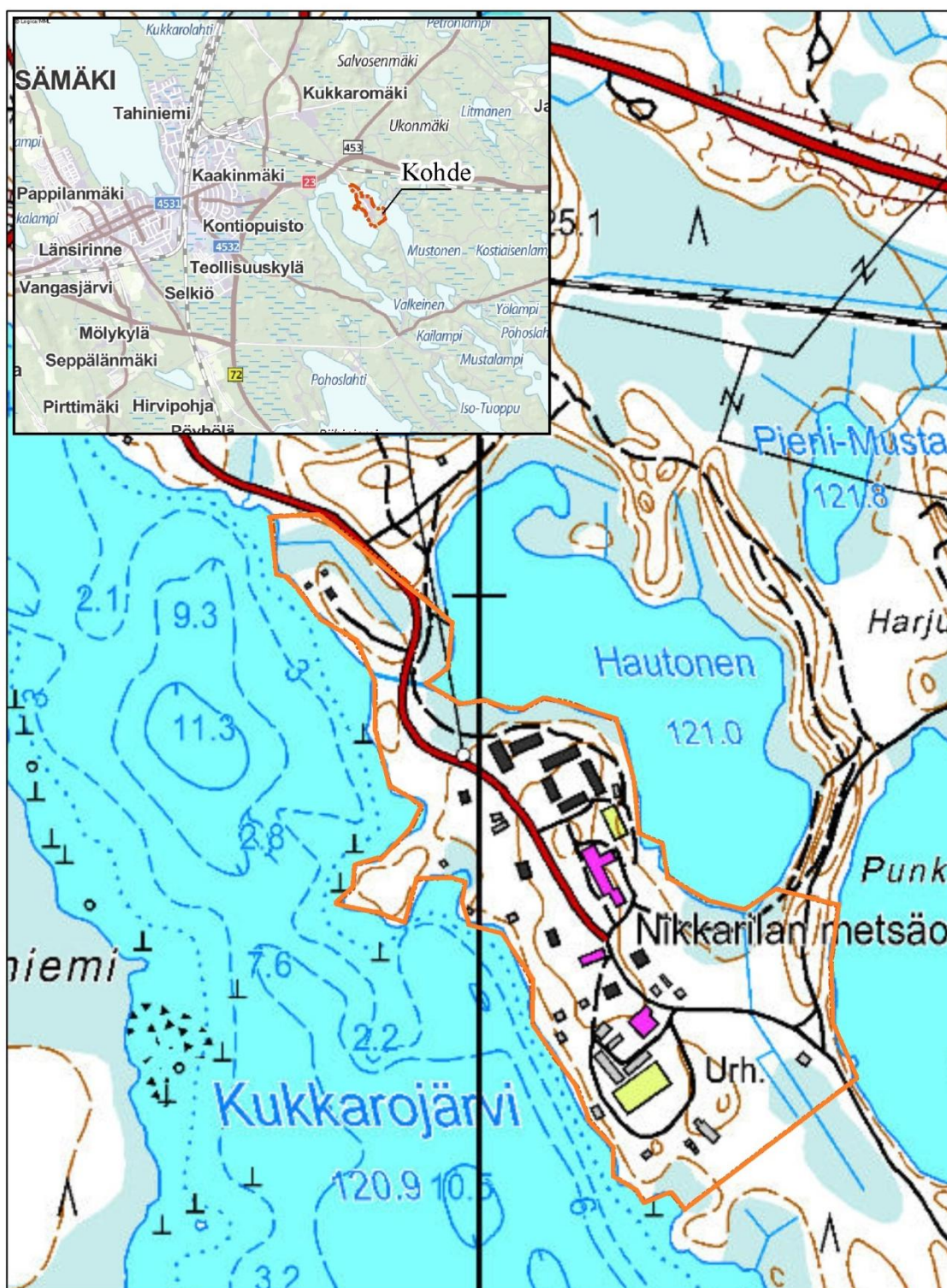
Luontoselvitys on tehty Pieksämäen kaupungin toimeksiannosta. Yhteyshenkilönä tilaajan puolelta työssä on toiminut Pekka Häkkinen.

Luontoselvitykset toteutti maastossa biologi FM Tiina Virta ja niistä vastasi ekologi FT Kaisa Mustajärvi Ramboll Finland Oy:stä.

2. ALUEEN SIJAINTI JA KUVAUS

Pieksämäki kuuluu eteläboreaaliseen (2b) kasvillisuusvyöhykkeeseen, ja Itäisen Järvi-Suomen maisemamaakuntaan ja sen osa-alueeseen Savonseudun seutu. Savonseudun seutu on pinnanmuodoiltaan loivaa, ylänköistä ja karua vedenjakaja-alueita. Järviä on alueella niukemmin kuin Itäisen Järvi-Suomen alueella yleensä. Elävyyttä maisemamaakunnan maaston muotoihin tuovat muutamien harjujaksot sekä laajalle levinneet kumpareiset, drumlinisoituneet moreenikentät. Asutus on alueella harvaa ja viljelykset ovat sijoittuvat hajanaisesti pieninä avoimina alueina. Luokisat rämeet luovat alueelle erämaista henkeä.

Suunnitteluala sijaitsee noin 4 km kaupungin keskustasta itään Nikkarilan kaupunginosassa Kukkarojärven ja Hautosen järven väliin jäävällä maa-alueella (kuva 1). Alueella sijaitsee useita rakennuksia ja alueella on toiminut metsäoppilaitos vuodesta 1905 vuoteen 2013. Nikkarilan Metsäopisto on inventoitu kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi kohteeksi.

Kuva 1. Suunnittelualueen sijainti on esitetty kuvassa oranssilla viivalla. Pienemmässä kuvassa suunnittelualueen sijainti suhteessa Pieksämäen keskusta. (© MML 2015).

Suunnittelualueen koko on noin 18,5 hehtaaria. Suunnittelualue sijoittuu kiinteistöille 593-403-1-18 ja 593-403-2-92.

Kuva 2. Selvitysalue ilmakuvassa (© MML 2015).

3. ALUEEN LUONNONYMPÄRISTÖN NYKYTILA

3.1 Kasvillisuuskartoitukset

Alueelle tehtiin kasvillisuusselvitys 14.8.2015. Kartoituksen yhteydessä havainnoitiin uhanalaiset lajit ja luontotyytit sekä metsälakikohteet. Pienvesiä arvioitiin vesilain suojelusäädöksiin nähden sekä havainnoitiin metsän ikää, rakennetta ja luonnontilaisuutta. Havaintoja tallennettiin GPS-tallentimelle. Lisäksi havainnoitiin valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaiset lajit, direktiivilajit, rauhoitetut, erityissuojellut ja Suomen kansainväliset vastuulajit. Alueella esiintyvistä tiedetyistä uhanalaisista lajeista kysyttiin tiedot paikalliselta ELY-keskukselta 27.3.2015. Alueelta ei ollut tiedossa uhanalaisia lajeja.

Kasvillisuutta havainnoitiin yleispiirteisesti myös kaikkien muiden selvitysvaiheiden yhteydessä. Kasvillisuudessa lajit ja lajimäärät vaihtelevat jonkin verran vuosittain lämpötilojen ja kosteusolosuhteiden mukaan.

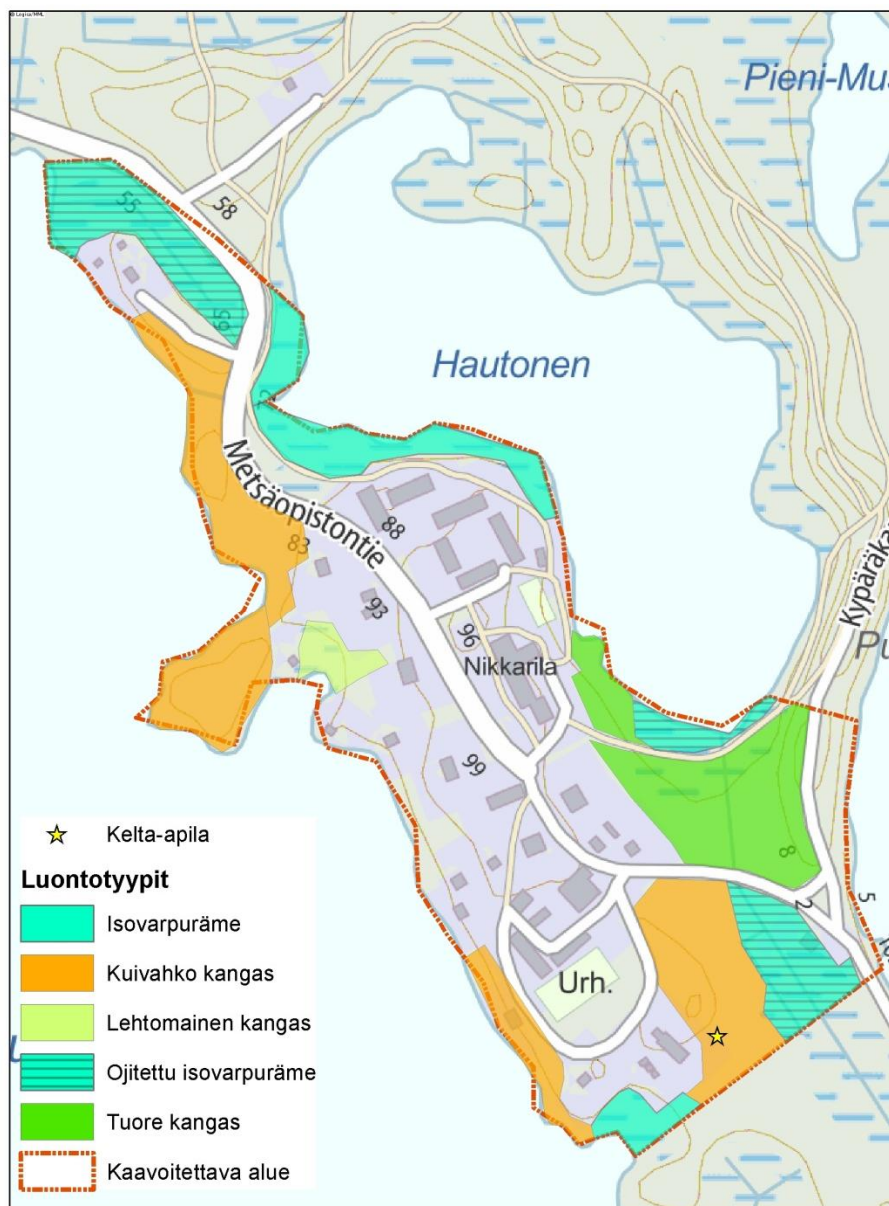
3.2 Luontotyytit ja arvokkaat kohteet

Alue sijoittuu harjumaastoon kolmen järven väliin. Itäpuolella ovat Hautonen- ja Mustonen-nimiset järvet ja länsipuolella Kukkarojärvi. Alueella on toiminut metsäopisto yli sata vuotta ja alueelle on rakennettu useita rakennuksia. Alueella kulkee myös valaistu luontopolku Hautosen järven ympäri. Metsissä on nähtävillä ihmistoiminnan vaikutukset ja suot ovat ojitettuja. Luonto-

tyypit vaihtelevat alueella kuivasta kankaasta isovarpurämeeseen (kuva 3). Alueella esiintyvät luontotyytit eivät ole uhanalaisia. Isovarpuräme on Pieksämäellä hyvin yleinen kuten myös mäntyvaltaiset kankaat.

Metsäopiston toiminnan aikana alueelle on myös istutettu kymmenittäin puita, jotka eivät ole alueelle luontaisia. Puut ovat merkitty alueella infotauluin. Alueelta löytyy muun muassa jättituijaa (*Thuja plicata*), kanadantuijaa (*Thuja occidentalis*), mongolianvaahteraa (*Acer tataricum* subs. *ginnala*), vuorimäntyä (*Pinus mugo*), harmaapihtaa (*Abies concolor*) sekä kynäjalavaa (*Ulmus laevis*). Selvitysalueen eteläosassa, talouspihan reunalla kasvaa mukuramänty (*Pinus sylvestris* f. *gibberosa*) (Kuva 6).

Alueella ei havaittu mahdollisia metsälain (10 §) tai vesilain (2. luvun 11 §) mukaisia kohteita. Alueen luonnonympäristö ei ole luonnontilainen alueen pitkän käyttöhistorian johdosta.

Kuva 3. Suunnittelualueen kasvillisuustyytit. Kelta-apilakasvusto on esitetty kartassa keltaisella tähdellä.

Kuva 4. Kuivahkoa kangasta Varisniemessä.

Kuva 5. Lehtomainen kangas Varisniemen lähetyvillä. Kuviolla on jonkin verran lahoppuuta. Kuviolta löytyy mm. istutettuna japaninpihtaa (*Abied vetchii*) sekä luontaisena näsiää (*Daphne mezereum*).

Kuva 6. Mukuramänty talouspihan laidalla.

3.3 Uhanalaiset ja silmälläpidettävät kasvilajit selvitysalueella

Alueella ei lähtötietojen perusteella tiedetty olevan uhanalaisia tai silmälläpidettäviä kasvilajeja. Kasvillisuuskartoituksessa alueelta havaittiin kelta-apilaa (*Trifolium aureum*, NT) noin reilun nelimetrin suuruiselta alueelta selvitysalueen eteläosasta (kuva 3 ja kuva 7). Kelta-apila on ilmeisesti hyötynyt kaskeamisesta, sillä sen levinneisyyden painopiste on Etelä-Karjalassa ja Savossa, jossa kaskiviljely kesti pisimpään. Tyypillisimpiä kasvupaikkoja ovat Itä-Suomen vanhojen kaskimaiden niittytyörräät ja tienvarret; varsinaisilla ahoniityillä ja kedoilla kelta-apila ei menesty.

Kalkkipitoista ja ravinteista alustaa laji näyttäisi karttavan. Laji on koko maassa silmälläpidettävä.

Kuva 7. Kelta-apilakasvustoa selvitysalueella kesällä 2015.

4. LIITO-ORAVASELVITYS

4.1 Liito-oravan uhanalaisuus

Liito-orava (*Pteromys volans*, VU) on taigalaji, joka elää Suomessa esiintymisalueensa länsireunalla. Vuoden 2006 selvityksen mukaan (Hanski ym. 2006) liito-oravan nykyinen kanta Suomessa on n. 143 000 naarasta, ja levinneisyyden painopiste on eteläisessä osassa maata. Tärkeimmät syyt liito-oravan vähenemiseen ovat varttuneiden kuusisekametsien hakkuut ja liito-oravalle sopivan metsäpinta-alan väheneminen.

Suomen eliölajiston viimeisimmässä uhanalaisuustarkastelussa (2010) liito-orava on luokiteltu vaarantuneeksi lajiksi (VU); liito-oravan kohdalla luokitus perustuu kannan taantumiseen. Laji on luontodirektiivin liitteissä II ja IV(a) mainittu laji¹. Luonnonsuojelulain 49 §:ssä todetaan, että luontodirektiivin liitteessä IV(a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö antoivat vuonna 2004 ohjeen liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen määrittämisestä, rajaamisesta ja turvaamisesta metsien käytössä. Ohjeen mukaan liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka käsittää pesäpuut ja paikalla olevat muut sen edellä mainittuihin tarkoituksiin käyttämät puut sekä niiden välittömässä läheisyydessä olevat suojaa ja ravintoa tarjoavat puut.

4.2 Liito-oravan elinympäristöstä

Liito-orava suosii varttuneita kuusivaltaisia sekametsiä, mutta tulee toimeen nuoremmissakin metsissä, joissa on riittävästi lehtipuita ravintokohteiksi ja kolopuita pesäpaikoiksi. Liito-oravan luontaisessa elinympäristössä kasvaa järeitä haapoja sekä kuusia, leppää ja koivua. Tyypillinen liito-oravan asuttaman metsän puusto on vaihtelevan ikäistä ja puusto muodostaa useita latvus-

¹ Liite II: yhteisön tärkeinä pitämät eläin- ja kasvilajit, joiden suojelemiseksi on osoitettava erityisten suojelutoimien alueita (Natura 2000-verkosto) ja Liite IV: yhteisön tärkeinä pitämät eläin- ja kasvilajit, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua; lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen kiellettyä.

kerroksia. Liito-oravan reviirit ovat usein kallioiden juurilla, pienvesien varsilla ja rinteissä. Vanhojen sekametsien puuttuessa liito-orava suosii peltojen reunametsiä, vesistöjen rantametsiä ja pihametsiä. Liito-oravan pääravintopuut ovat haapa ja leppä, mutta myös koivu ja raita kelpaavat ravinnoksi. Liito-orava pesii mielellään tikan tekemässä haavankolossa, oravan tekemässä kuusen risupesässä tai pöntössä. Liito-orava käyttää keskimäärin 3-8 pesäpaikkaa. Aikuisen liito-oravanaaraan elinpiiri on yleensä kooltaan 4–10 hehtaaria, koiraan keskimäärin 60 hehtaaria. Yhden uroksen elinpiirissä voi olla useita naaraiden elinpiirejä. Reviirillä on usein 1–3 ydinaluetta, jotka saattavat olla 100–200 metrin päässä toisistaan; näillä ydinalueilla liito-oravat ruokailevat ja pääasiassa oleskelevatkin. Ydinalueet ovat usein haapa- ja leppävaltaisia reheviä lehtolaikkuja, joilla on sekä ravinto- että kolopuita ja myös sopivaa suojapuustoa näiden välillä. Liito-oravan ydinalueet ovat kokonaisuudessaan luonnonsuojelulain tarkoittamia lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Liito-orava liittää ihopoimunsa varassa puusta toiseen ja pystyy liitämään noin 20–30 metriä leveiden aukkojen yli, mikäli puusto on riittävän korkeaa. Yli 40 metriä leveät aukeat alkavat muodostaa esteitä liito-oravan liikkumiselle. Maassa laji on kömpelö.

Liito-oravan elinmahdollisuuksien turvaamisessa on tärkeää pesäpaikkojen ja ravintopuiden säilyttämisen lisäksi huomioida lajille soveltuvat elinympäristöt sekä kulkureitit niin, että ne muodostavat yhtenäisen verkoston. Populaation eri yksilöiden elinpiirit eivät saa joutua eristyksiin ja poikasille tulee taata reitit uusille elinpiireille.

4.3 Liito-oravakartoituksen inventointimenetelmä

Liito-oravan esiintymistä tutkitulla alueella selvitettiin etsimällä lajin ruokailu- ja pesimäpaikoiksi sopivien puiden ja puuryhmien alta liito-oravan papanoita. Erityisen tarkasti tarkistettiin kolopuiden, metsikön suurempien kuusten sekä isojen haapojen tyvet. Papanoita kertyy yleensä eniten talven aikana käytettyjen kolopuiden alle. Liito-oravan käyttämän kolopuun alla ei kuitenkaan ole aina havaittavissa jätöksiä, ja pesäpaikan lisäksi papanoita voi löytyä myös ruokailupaikkojen alta. Helpoiten liito-oravan papanat havaitaan kevättalvella lumen pintaa vasten. Kesällä papanat muuttuvat ruskeammiksi.

Maastokäynti suunnittelualueelle tehtiin 1.4.2015. Kartoitus tehtiin kartoituksen kannalta luotettavana ajankohtana.

4.4 Liito-oravakartoituksen tulokset

4.4.1 Liito-oravalle soveltuvat biotoopit

Alueella ei ole merkittävässä määrin liito-oravalle soveltuvia alueita. Kypäränkankaantien, Metsäopistontien ja valaistun ulkoilupolun väliin jäävä metsikkö on kuusikkoa, joka soveltuu liito-oravalle kohtuullisesti. Metsikön puustossa on myös joitain suurempia kuusia.

Kuva 8. Liito-oravalle soveltuva metsikkö selvitysalueen eteläosassa. Luontotyyppinä tuore kangas.

4.4.2 Papanahavainnot

Selvitysalueella ei havaittu liito-oravan papanoita.

4.4.3 Lisääntymis- tai levähdyspaikat

Alueella ei ole tunnettuja liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Alueelta ei tehty havainnoja liito-oravasta eikä alueella ole liito-oravalle erityisen hyvin soveltuvia alueita. Alueella ei ole todennäköisesti suurta merkitystä liito-oravalle.

4.4.4 Kulkureitit

Alueen välittömässä läheisyydessä ei ole liito-oravan tunnettuja esiintymisalueita. Suunnittelualueen poikki pohjois-etelälinjaisesti kulkee harju ja puusto on pääosin mäntyä. Liito-orava pystyy käyttämään alueen puustoa liikkumiseen, mutta koska alueella ei ole tunnettuja elinympäristöjä tai erityisen soveltuvia alueita, on epätodennäköistä, että alueella kulkisi liito-orava.

5. LEPAKKOKARTOITUS

5.1 Lepakoiden suojeluperusteet

Kaikki Suomessa esiintyvät lepakot ovat rauhoitettuja. Kaikki lepakkolajit kuuluvat EU:n luontodirektiivin liitteeseen IV (a) ja ovat siten tiukassa suojelussa EU:n alueella. Tämän lisäksi Suomi on sitoutunut Euroopan lepakkojen suojeluohjelmaan (EUROBATS). EUROBATS velvoittaa suojelemaan lepakkoja entistä tarkemmin. Kuten aikaisemminkin lepakoiden pyydystäminen ja tappaminen on kiellettyä. Lepakkojen elinalueiden (saalistusalueet, päiväpiilot, talvehtimispaikat) heikentäminen tai hävittäminen on kiellettyä. Suomessa on havaittu 13 lajia, joista yleisimpiä ovat pohjanlepakko (*Eptesicus nilssonii*), vesisiippa (*Myotis daubentonii*), viiksisipiipa/isoviiksisipiipa (*Myotis mystacinus*, *Myotis brandtii*) sekä korvayökkö (*Plecotus auritus*).

Lepakot ovat pitkäikäisiä ja lisääntyvät hitaasti; yleensä syntyy vain yksi poikanen vuodessa. Niinpä saalistusalueiden ja päiväpiilojen katoaminen tai lepakoihin kohdistuvat voimakkaat häiriöt voivat olla paikalliselle populaatiolle kohtalokkaita.

Lepakot käyttävät ravinnokseen hyönteisiä. Useimmat lajit tarvitsevat suojaisia kulkureittejä päiväpiilon ja saalistusalueen välillä, jolloin aukeat alueet voivat muodostaa kulkuesteen. Pohjanlepakko ja vesisiippa pystyvät kuitenkin ylittämään helposti aukeitakin alueita. Imettävät ja kantavat naaraat saalistavat päiväpiilonsa lähellä, mutta saalistusalue voi olla kilometrienkin päässä

päiväpiilosta. Vaihtelua kuitenkin esiintyy, ja etäisyydet saattavat olla vain joitain satoja metrejä. Ruuan määrä ja sijainti ohjaavat saalistuskäyttäytymistä, joten hyönteisten kannalta otolliset alueet ovat todennäköisesti myös lepakkojen suosiossa.

5.2 Alueella tavattujen lepakoiden ekologiaa

Pohjanlepakko on Suomen lepakoista yleisin ja laajimmalle levinnyt. Pohjanlepakko on vahva lentäjä – se lentää jopa kymmenien metrien korkeudessa – ja suosii melko avoimia maisemia. Se ei yleensä lennä lehvästön joukossa, vaan liikkuu mieluusti avoimissa pihhoissa tai teiden varsilla, jopa kaupunkiympäristössä katulampun valossa. Päiväpiilona se suosii erityisesti rakennuksia. Se talvehtii usein yksin tai muutaman lajitoverin kanssa varsin viileissä oloissa kellarissa tai muussa sopivassa paikassa. Pohjanlepakko on kuitenkin sopeutunut elämään myös pohjolan yöttömässä yössä ja se saatetaan nähdä saalistamassa myös päivisin keväällä. Lepakot eivät yleensä saalista tuulisella säällä ja sateella, mutta pohjanlepakkoja voidaan havaita myös tiikusateella ja tuulisella säällä. Saalistuspaikat sijaitsevat yleensä lähellä päivälepopaikkaa.

Viiksisiippalajeja (viiksisiippa ja isoviiksisiippa) ei ole mahdollista erottaa toisistaan detektorin ja näköhavainnon avulla. Isoviiksisiipan ja viiksisiipan pystyy erottamaan vain anatomisten tunto-merkkien perusteella. Lepakkojen pyydystämiseen tarvitaan erityislupa, joten tässä tutkimuksessa lajit on laskettu lajipariksi *viiksisiipat*. Viiksisiipat saalistavat mieluiten metsäisissä maisemissa. Ne pysyttelevät poissa aukeilta alueilta ja karttavat valoisia alueita. Viiksisiippojen päiväpiilo voi löytyä ullakolta ja talviasumus luolasta. Kun viiksisiipat ovat juuri lähteneet yhdyskunnasta tai päivälepopaikastaan, ne voivat toistuvasti lennellä edestakaisin kyseisen paikan luona, ennen kuin lähtevät lähistölle saalistamaan.

Siippalajit (viiksi-, isoviiksi, vesi- sekä ripsisiippa) ovat tietyissä olosuhteissa mahdottomia erottaa toisistaan. Epäselvissä tapauksissa tässä työssä puhutaan silloin *siipoista*. Aina lepakkoa ei ehdi tunnistaa ohilennon tai kartoitusolosuhteiden vuoksi lajilleen. Tunnistamattomaksi jääneen lepakkohavainnon kohdalla puhutaan tässä raportissa *lepakkolajista*.

5.3 Kartoitusmenetelmä

Alueelle tehtiin yhteensä kolme käyntiä kesän 2015 aikana. Kartoitus aloitettiin auringonlaskun aikaan ja lopetettiin ennen auringonnousua. Lepakkojen tarkkailuun käytettiin yläääni-ilmaisinta (Batbox Griffin) ja tarvittaessa lepakkohavainnot äänitettiin myöhempää tarkastelua varten. Äänitteiden analysointiin käytettiin BatSound 9 ohjelmistoa. Lepakkojen lajinmääritys pyrittiin tekemään maastossa, jolloin lajinmäärityksessä auttaa niiden kaikuluotausäänien lisäksi lepakoiden käyttäytymisen (ulkonäkö, lentotapa) havainnointi. Lisäksi käytettiin tehokasta LED-valaisinta lepakoiden havainnointiin. Alueen pienuuden vuoksi alue pystyttiin käymään useaan otteeseen läpi yön aikana, jolloin selvät saalistusalueet korostuivat.

5.4 Tulokset

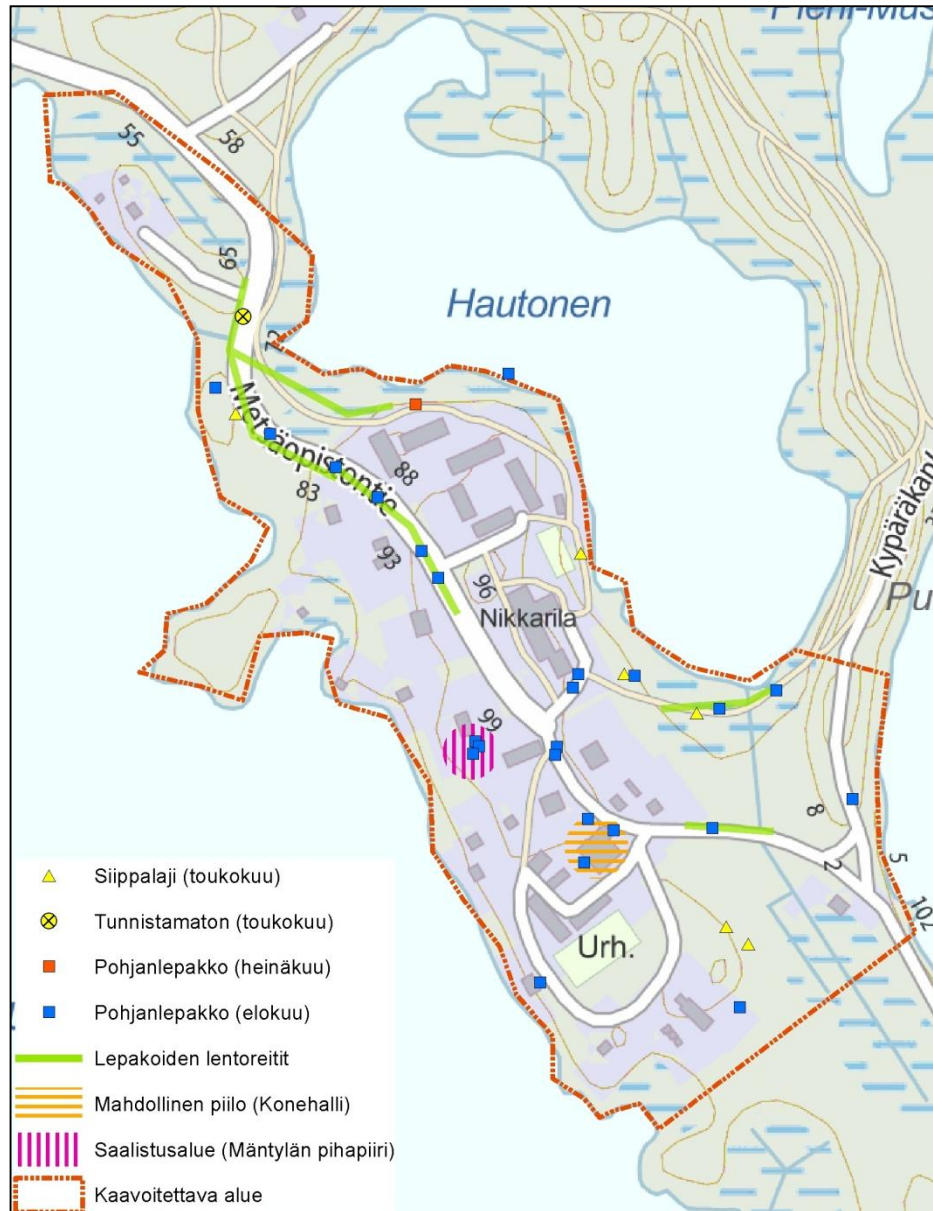
5.4.1 Lepakkolajisto ja yksilömäärät

Alueella tavattiin pohjanlepakkoja ja siippoja. Yksi ohilento jäi tunnistamattomaksi. Lepakoista saatiin sekä detektori- että näköhavaintoja. Taulukkoon 2 on merkitty havaitut yksilöt selvitysalueella. Alueella oli selviä saalistusalueita, joihin lepakot jäivät saalistamaan, jolloin lepakoista saatiin myös näköhavainto ja yksilömäärä pystyttiin laskemaan tarkasti ääni- ja näköhavainnon perusteella. Lepakkojen ääni- ja näköhavainnot on merkitty kuvaan 9. Havaintomäärä kuvassa 9 on suurempi kuin yksilömäärä taulukossa 2, koska sama yksilö havaittiin alueella useammassa kohdassa saalistamassa tai ylilentämässä. Todennäköinen pohjanlepakoiden yksilömäärä alueella elokuussa oli 5 ja 8 yksilön välillä.

Toukokuussa lepakkohavainnot koostuivat viiksisiippalajeista, mutta elokuussa alueella havaittiin ainoastaan pohjanlepakoita. Lajimääritys tarkistettiin maastossa äänitetyistä tallenteista.

Taulukko 1. Lepakkokartoituksen tulokset. Havaintomäärät eivät suoraan kerro yksilömäärästä.

Kartoituspäivämäärä	Lämpötila, °C	Selkeys	Pohjanlepakko	Viikisiippalaji	Lepakkolaji	Yhteensä
28.5.2015	15	selkeä	0	6	1	7
8.7.2013	15	sade	1	0	0	1
15.8.2013	13	selkeää	20	0	0	20

Kuva 9. Lepakkoselvityksen tulokset. Keltaisella kuviolla on esitetty toukokuun havainnot, punaisella heinäkuun ja sinisellä elokuun. Alueelta havaittiin kaksi huomattavaa aluetta, jotka lukeutuvat luokkaan III: Konehalli ja Mäntylän pihapiiri. Lepakoiden lentoreitit on esitetty vihreällä viivalla.

5.4.2 Lepakoiden kannalta merkittävät alueet ja kulkureitit

Maankäytössä lepakoiden käyttämät alueet luokitellaan Suomen Lepakkotieteellisen Yhdistyksen ohjeistuksen mukaan seuraavasti:

Luokka I: Lisääntymis- tai levähdyspaikka

- Ehdottomasti säilytettävä, häirintä tai heikentäminen luonnonsuojelulaissa kielletty
- Tulee huomioida paikkaan liittyvät reitit ja ruokailualueet

Luokka II: Tärkeä ruokailualue tai siirtymäreitti

- Maankäytössä huomioitava alueen arvo lepakoille (EUROBATS)
- Alue, jolla saalistaa monta lajia ja/tai merkittävä määrä yksilöitä
- Todettu tai todennäköinen siirtymäreitti: jos reitti katkaistaan, tulisi toteuttaa korvaava reitti
- Tulisi huomioida alueelle johtavat mahdolliset reitit, alueen läheisyydessä sijaitsevat potentiaalliset lisääntymispaikat ja siirtymäreittien päissä olevat saalistusalueet

Luokka III: Muu lepakoiden käyttämä alue

- Maankäytössä mahdollisuuksien mukaan huomioitava alueen arvo lepakoille
- Lepakoiden käyttämä alue, laji/tai yksilömäärä pienempi
- Ei mainittu luonnonsuojelulaissa eikä suoranaisia suosituksia EUROBATS-sopimuksessa
- Huomioiminen maankäytössä

Alueella ei voida määrittää luokan I tai luokan II alueita, koska havaintomäärät olivat vähäisiä. Konehallin ympärillä havaittiin kuitenkin yhden pohjanlepakon saalistavan ja kiertävän rakennusta. Ajoittain lepakon nähtiin lentävän välillä räystäään alle (mutta ei menevän sisään tai tulevan ulos), joten on mahdollista että konehalli toimii lepakoiden päiväpiilona (kuva 10). Alueen lähellä havaitut lepakot saattavat olla peräisin myös tästä rakennuksesta.

Kuva 10. Konehallin ympärillä saalisti pohjanlepakko. Rakennuksen reuna ei ole valaistu, mutta piha on.

Myös Mäntylän pihalla havaittiin pohjanlepakon saalistavan. Piha on muusta alueesta poiketen selvästi hämärämpi (kuva 11).

Kuva 11. Mäntylän pihapiiri, jossa pohjanlepakko saalisti.

Muita selviä saalistusalueita ei alueella havaittu, mutta lepakot käyttivät kaavoitettavaa aluetta kokonaisuudessaan valaistujen teiden vuoksi. Ranta-alueilla ei havaittu merkittävää saalistusta. Alueen yksilömäärän perusteella ei ole syytä olettaa, että kohteessa sijaitsisi lisääntymiskoloniaa.

5.4.3 Epävarmuudet ja suositukset jatkoseurannalle

8.-9.7. tehdyllä käynnillä sää oli sateinen, joten lepakot eivät olleet lennossa. Yksi pohjanlepakko havaittiin kuitenkin ohilentävän Hautosen puoleisella männiköllä. Koloniat hajoavat usein heinäkuun lopulla ja koska heinäkuun havaintokerta epäonnistui, on mahdotonta sanoa missä määrin pohjanlepakoiden määrä alueella kesän aikana kasvoi. Toukokuussa pohjanlepakoita ei alueella havaittu, ja tallenteiden tarkistuksenkin jälkeen havainnot varmistuivat siipoiksi. Siippoja ei kuitenkaan havaittu enää elokuussa, joten on mahdollista, että siipat käyttivät aluetta siirtymäreittinä. Tästä ei kuitenkaan voida sanoa varmuudella mitään ilman pitkäaikaisempaa seurantaa.

Konehallia voidaan pitää potentiaalisena päiväpiilopaikkana, mutta alueen muissa rakennuksissa saattaa olla myös lepakoiden päiväpiiloja. Ennen rakennusten purkamista olisi rakennuksiin hyvä tehdä päiväsaikaan tarkistus, jotta lepakoiden jäljet (ja mahdolliset lepäävät lepakot) havaittaisiin paremmin.

Koska kesä 2015 oli kylmä ja sateinen, olisi alueelle hyvä tehdä jatkoseurantaa varsinkin kevät- ja syysmuuttojen aikaan, jotta alueen merkitys siipoille tarkentuisi.

6. YHTEENVETO KARTOITUKSISTA JA SUOSITUKSET MAANKÄYTÖLLE

Alueella ei esiinny kartoituksen mukaan uhanalaisia, vaarantuneita tai rauhoitettuja lajeja tai luontotyyppejä. Tuore kangas, kuiva kangas ja isovarpuräme ovat luontotyyppienä yleisiä eikä alueella esiinny merkittävässä määrin lahoppuuta. Kaava-alueen länsiosassa sijaitsevan lehtomaisen kankaan kasvillisuus rikastuttaa alueen luontotyyppejä ja on kulutuskestävyydeltään heikkoa. Silmälläpidettävän kelta-apilan esiintymä on suositeltavaa ottaa huomioon kaavaratkaisussa. Luonto on pihapiireissä kulttuurivaikutteista. Talouskeskuksen pihalla sijaitseva mukuramänty olisi hyvä säilyttää erikoisuutensa vuoksi. Alueella on pienialainen ojittamaton isovarpuräme ja muut alueen isovarpurämeet ovat ojitetuja. Isovarpuräme on luontotyyppinä yleinen Pieksämäellä.

Alueella ei havaittu liito-oravia, eikä alue sovellu erityisesti liito-oravalle. Maankäytön muutoksista ei siten katsota olevan vaikutuksia liito-oraville.

Alueella on todennäköisesti lepakoiden päiväpiiloja. Elokuussa havaittiin pohjanlepakon kiertävän konehallia selvitysalueen eteläosassa alkuyöstä, mikä usein on tyypillistä käyttäytymistä lepopaikasta lähdön jälkeen. Pohjanlepakko myös jäi saalistamaan rakennuksen lähetyville ja tavattiin myöhemmin keskiyöllä, joten alue toimii vähintään saalistusalueena. Myös Mäntylän pihassa saalisti pohjanlepakko. Yksilömäärät alueella eivät olleet merkittävän suuria, joten alueet lukeutuvat luokkaan III. Mikäli rakennuksia puretaan, on ne tarkistettava lepakoiden päiväpiilojen osalta. Rakennuksia, joita lepakot käyttävät päiväpiiloina, talvehtimiseen tai lisääntymiseen ei saa purkaa, vaan ne ovat suojeltuja luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla. Koska kesä 2015 oli kylmä ja saateinen, olisi alueelle hyvä tehdä jatkoseurantaa varsinkin kevät- ja syysmuuttojen aikaan, jotta alueen merkitys siipoille tarkentuisi. Pohjanlepakot eivät häiriinny valoisuuden lisääntymisestä ja alue on nykyisellään jo hyvin valaistu.

Luontokartoituksen perusteella esteitä asemakaavan muutokselle ja rakentamiselle ei ole.